

О.П. Близнюк, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
Ю.В. Коляда, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкові умови господарювання та проблеми фінансового забезпечення діяльності підприємств обумовлюють необхідність кваліфікованого аналізу та оцінки фінансової стійкості підприємств з метою виживання їх в умовах кризи і подальшого економічного зростання.

У системі складових елементів фінансової стабільності підприємства фінансова стійкість займає одне із головних місць. Фінансова стійкість підприємства є однією із найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення.

На фінансову стійкість підприємства впливає ціла низка чинників. З метою управління окремими з них, посилення чи послаблення їх впливу на фінансову стійкість підприємства, їх можна об'єднати в групи залежно від рівня виникнення та ступеня значущості.

За рівнем виникнення виділяють внутрішні та зовнішні чинники. Залежно від ступеня їх значущості виділяють чинники I рівня (базові), II рівня (похідні) та III рівня (деталізуючі).

До чинників I рівня відносять: фазу економічного розвитку системи; стадію життєвого циклу підприємства.

Чинники II рівня – похідні. Вони бувають як зовнішніми, так і внутрішніми. Зовнішні чинники – це такі, вплив яких пов'язаний з характером державного регулювання (податкова, грошово-кредитна, амортизаційна, соціальна, демографічна політика тощо). До внутрішніх похідних чинників, що забезпечують фінансову стійкість, належать стратегія управління підприємством, політика управління його активами, власним і позиковим капіталом. Досягнення необхідної пропорційності між коефіцієнтом прибутковості та коефіцієнтом фінансової стійкості.

Чинники III рівня є деталізуючими. До них відносять: рівень конкуренції; рівень інфляції; склад та структуру активів; стратегію управління власними фінансовими ресурсами та позиковим капіталом; стратегію управління ризиком.

Одним із найважливіших внутрішніх чинників фінансової стійкості є оптимізація складу та структури активів підприємства. Аналогічним за своїм впливом є також правильний вибір стратегії управління активами. Значною мірою фінансова стійкість підприємства залежить від якості політики управління поточними активами. Другим за своєю значущістю внутрішнім чинником є стратегія управління капіталом – оптимізація складу та структури джерел фінансування активів, власних фінансових ресурсів, а також правильний вибір політики управління ними. Вплив зовнішніх чинників III рівня на фінансову стійкість особливо зростає на стадії економіки кризового періоду.

Фінансову стійкість підприємства оцінюють за допомогою абсолютних і відносних показників. Виділяють три методичних підходи щодо визначення фінансової стійкості за відносними показниками: 1) коефіцієнтний; 2) агрегатний; 3) інтегральний.

Суть коефіцієнтного підходу оцінки фінансової стійкості підприємства полягає в обчисленні та аналізі низки фінансових коефіцієнтів. Ці коефіцієнти поділяють на два блоки: 1) коефіцієнти капіталізації, що характеризують фінансовий стан підприємства з позицій структури джерел коштів; 2) коефіцієнти покриття, які характеризують фінансову стійкість з позицій витрат, пов'язаних з обслуговуванням зовнішніх джерел залучених коштів.

Агрегатний підхід ґрунтується на визначенні фінансової стійкості на основі агрегатів. Такий методичний підхід є доповненням до наведеного вище, оскільки виділяють чотири типи поточної фінансової стійкості підприємства: абсолютна стійкість, нормальна стійкість, нестійкий (передкризовий) фінансовий стан, кризовий фінансовий стан. Інтегральний підхід дає змогу дати інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості.

Одним з найважливіших чинників досягнення фінансової стійкості підприємства є оптимізація складу та структури капіталу підприємства, власних та позикових фінансових ресурсів, а також політика управління джерелами формування капіталу підприємства.

Збільшення позикового капіталу, з одного боку, приводить до зростання прибутковості власного капіталу, а з другого – надмірне зростання частки позикового капіталу призводить до зниження фінансової стійкості підприємства, зростання ризику втрати платоспроможності та фінансової незалежності. Отже, у цьому зв'язку особливо важливим є чинник умілого використання ефекту фінансового лівериджу і забезпечення оптимізації структури капіталу підприємства.